

УДК 658.15

Якуб'як О.Р., Шведа Н.М.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЕФЕКТИВНІ АНТИКРИЗОВІ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВА

Yakubiak O., Shveda N.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

EFFECTIVE ANTI-CRISIS STRATEGIES FOR ENTERPRISES

Жодне підприємство не може пройти свій життєвий цикл без того, щоб стикнутися з певною кризою. Кризи підстерігають завжди і повсюди, їх може спричинити будь-який неправильний вчинок чи рішення. Існує декілька типів криз, з якими може зіштовхнутися підприємство. За масштабами це можуть бути локальні, системні та стратегічні кризи; за причинами утворення - криза збуту, фінансова криза, криза менеджменту, криза організації, криза управління персоналом та криза платоспроможності; за часовою характеристикою – короткострокові та довгострокові кризи; за мірою впливу на функціонування підприємства – легкі, важкі та катастрофічні; за вірогідністю прогнозування – прогнозовані та непередбачені; за структурою відносин – економічні, соціальні, організаційні, психологічні та технологічні кризи [1]. Кожна з них утворюється з певних причин та за певних умов лише для того, щоб не допустити існування певного підприємства в майбутньому та повільно або миттєво знищити його тут і зараз.

Саме для того, щоб вчасно виявити та розпізнати загрози, а пізніше також вжити відповідних заходів для їх ліквідації, розробили антикризове управління. Саме по собі воно означає систему управлінських заходів щодо діагностики, попередження, нейтралізації й подолання кризових явищ [2]. Його метою є підвищення ефективності використання ресурсів, збільшення прибутків та стабільне функціонування підприємства завдяки своєчасному попередженню та мінімізації наслідків будь-яких небезпечних ситуацій.

Антикризове управління містить антикризові стратегії, що вважаються способом досягнення підприємством власних цілей з урахуванням впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища. Ці чинники і є джерелом виникнення кризових явищ та кризової ситуації, внаслідок котрих підприємство потрапляє в кризовий стан [3]. Тобто основною метою антикризових стратегій є забезпечення стабільності та безперебійного функціонування підприємства навіть в умовах проблемності і невизначеності. Однак, дані стратегії можуть допомогти компанії втримати позиції та навіть покращити власний імідж, використати кризу для реорганізації бізнесових процесів та здійснити пошук нових можливостей для подальшого розвитку та розширення збутових кордонів як на національному, так і на міждержавному ринках. Існують наступні антикризові стратегії:

1) Стратегія мінімізації ризиків – використовується з метою запобігання кризовим ситуаціям або мінімізації їх впливу на діяльність підприємства до того моменту, поки ситуація не стала критичною. До заходів стратегії відносять: постійне спостереження за всіма зовнішніми та внутрішніми факторами, що можуть стати причиною кризи; скорочення ступеня залежності підприємства від одного постачальника або одного сегменту ринку; накопичення фінансових, матеріальних та кадрових резервів, що можуть бути необхідними пізніше; підвищення швидкості реагування на різноманітні зміни в умовах ринку.

2) Кризова стратегія – її застосовують як оперативну відповідь на кризу, щоб

зменшити її негативний вплив та нормалізувати ситуацію на підприємстві. Стратегія включає наступні дії: попередню розробку антикризового плану з описом кроків для подолання різних видів криз; створення ефективного інформаційного зв'язку у внутрішньому та зовнішньому середовищі для усунення можливого занепокоєння співробітників та клієнтів; оперативне перерозподілення ресурсів для підтримки критичних напрямів роботи компанії; застосування плану антикризового управління з чітким розподілом завдань та відповідальності для кожного окремого працівника.

3) Стратегія відновлення – використовується після подолання кризи для відновлення нормального функціонування підприємства та посилення його позицій на ринку. Містить такі заходи: детальне вивчення причин утворення кризи з метою їх запобігання в подальшому; реорганізацію компанії або її окремих частин; підвищення конкурентоспроможності шляхом залучення нових інвестицій та впровадження новітніх технологій; проведення активної роботи з клієнтами, партнерами та інвесторами для відновлення пошкодженої репутації та зростання довіри до компанії та її бренду.

4) Змішана стратегія – одночасне застосування кількох антикризових стратегій одночасно з метою створення більш гнучкого та ефективного управління кризами. Охоплює наступні дії: комбінація превентивних заходів з оперативними діями; введення довгострокових змін на підприємстві відразу після подолання кризи; створення фінансових резервів в спеціальному антикризовому фонді одночасно з реформуванням компанії після зникнення загроз.

5) Інноваційна стратегія – полягає в перетворенні кризової ситуації на можливість для введення інновацій та проведення стратегічних змін на підприємстві. До заходів входять: впровадження під час кризових періодів нових продуктів та послуг, які стимулюватимуть інноваційний розвиток ринку; проведення автоматизації процесів та технологічної трансформації з метою ефективнішого функціонування підприємства; зміна основних операцій компанії для того, щоб здійснити процес адаптації до нових ринкових умов.

Для ефективного виконання вказаних стратегій необхідно, щоб стратегія було чітко визначеною, а антикризові плани розроблялися з врахуванням різних варіантів розвитку подій. Крім того, потрібно, щоб дані стратегії можна було оперативно модифікувати відповідно до змін в навколишньому середовищі. Важливими аспектами також є можливість ранньої ідентифікації перших ознак кризи, своєчасне проведення конкретних дій для мінімізації наслідків та наявність встановленого взаємозв'язку між різними підрозділами для ефективної реалізації заходів.

Таким чином, можна сказати, що антикризові стратегії відіграють важливу роль в управлінні підприємством, оскільки являються комплексом превентивних, оперативних та відновлювальних заходів з чітко прописаними діями. Саме з їхньою допомогою, у випадку небезпечних ситуацій, компанія має можливість не зазнати банкрутства та продовжити своє існування, звісно, за умови правильного використання даних стратегій.

Список використаних джерел:

1. Типологія кризових ситуацій. URL: <https://studfile.net/preview/7387442/page:2/> (дата звернення: 30.09.2024).
2. Кульчій І.О. Антикризове управління : навчальний посібник. Полтава: ПолтНТУ, 2016. С 53. (дата звернення: 30.09.2024).
3. Юрик Н.С., Кирич Н.Б. Антикризова стратегія – умова стабільного розвитку підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2010. № 3. С. 57–62. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/9282a6a9-3705-40d4-83fe-91c914935bf5/content> (дата звернення: 30.09.2024).